

Kreativ undervisning

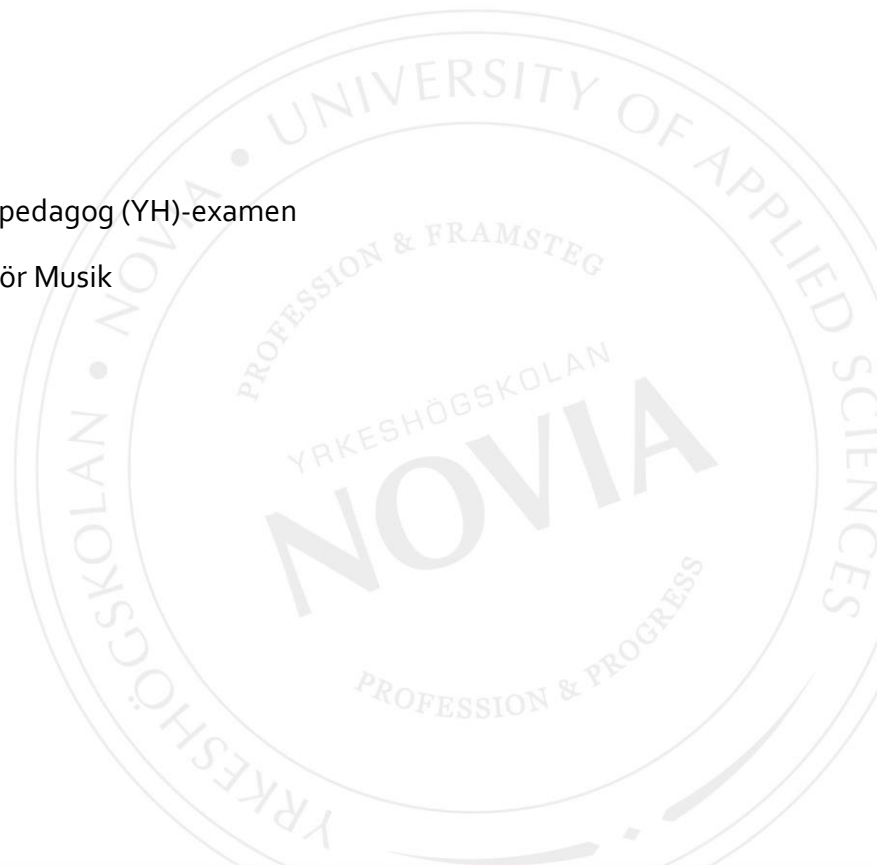
En studie om motivationens betydelse vid inläring

Bo-Anders Sandström

Examensarbete för Musikpedagog (YH)-examen

Utbildningsprogrammet för Musik

Jakobstad, 2016

EXAMENSARBETE

Författare: Bo-Anders Sandström

Utbildning och ort: Musik, Jakobstad

Inriktningsalternativ/Fördjupning: Musikpedagog

Handledare: Bettina Backström-Widjeskog

Titel: Kreativ undervisning – en studie om motivationens betydelse vid inläring

Datum 16.12.2016

Sidantal: 31

Abstrakt

Musikinstituten i Finland har av tradition en undervisningskultur med målinriktade och från nivå till nivå fortskridande studier enligt en nationell läroplansgrund given av Utbildningsstyrelsen(UBS). För tillfället pågår en revidering av läroplansgrunden och frågan om dess innehåll är aktuell. De problem som jag till vardags stöter på via min egen undervisning eller via min personal är omotiverade elever. Idag finns det mycket forskning om motivationens betydelse för läroprocessen och det i sin tur har lett till nya rön om kreativ undervisning.

Syftet med denna studie är att granska och analysera nuvarande läroplansgrund för att se om det inom ramen för den går att bedriva en kreativ undervisning som stimulerar elevernas motivation. Det leder till följande forskningsfrågor: På vilket sätt påverkar nuvarande läroplansgrund elevernas motivation? Hur förhåller sig nuvarande läroplansgrund till kreativ undervisning? Vad är det pedagogiska syftet enligt UBS? Hurdan är inläringssynen och den pedagogiska miljön enligt UBS? Vad är utbildningens mål och innehåll? Hur sker bedömningen?

I min forskning använder jag mig av kvalitativ hermeneutisk forskningsansats. Jag kommer att granska musikinstitutet i Finland och den undervisningskultur som där bedrivs. Jag analyserar litteratur, intervjuer, enkäter och svar via gruppdiskussioner. Jag har en lång arbetserfarenhet som gitarrlärare under 25 år och som rektor sen 2009, samt styrelsemedlem sedan 2013 i Finlands Musikläroinrättingars Förbund

Resultatet av min studie är att nuvarande läroplansgrund inte är ett hinder för en kreativ undervisning. Den nya läroplansgrunden som står klar 2017 kommer att utvecklas mot en mera kreativ och reflekterande syn på undervisning. En förändring mot en undervisning som kännetecknas av motiverade lärare och motiverade elever måste börja hos läraren. Den bästa undervisningen för att hålla upp motivationen enligt min åsikt är en kreativ simultan inläring. En förändring i verksamhetskulturen kan börja genast. Det förutsätter en vilja hos läraren att investera tid i en personlig utveckling mot kreativt tänkande men det kommer också att betala sig.

Språk: Svenska

Nyckelord: Läroplansgrund, Utbildningsstyrelsen, Simultaneous Learning, motivation, kreativitet

BACHELOR'S THESIS

Author: Bo-Anders Sandström

Degree Programme: Music, Pietarsaari

Specialization: Music, pedagogue

Supervisor(s): Bettina Backström-Widjeskog

Title: Creative teaching – a study about the importance of motivation in learning

Date 16.12.2016

Number of pages: 31

Abstract

The teaching culture at institutes of music in Finland is traditionally characterized by progressive, goal-oriented studies in accordance with a national curriculum laid down by the Board of Education (UBS). At the moment the curriculum basis is being revised and its content scrutinized and questioned. Unmotivated students are a constant challenge for me in my own teaching context and my staff in theirs. Today, many studies have been conducted into the effect of motivation on the teaching process which have produced new findings about creative teaching.

This thesis aims to study and analyze the present-day curriculum basis to establish whether within its parameters a creative method of teaching can be accommodated and implemented to stimulate motivation on the part of the student. This will provoke a series of research questions: In what way does the present curriculum basis influence a student's motivation? How can this (present) curriculum basis relate to creative teaching? What is the pedagogical objectives of the UBS? How does the UBS view this education and the teaching parameters? What are the aims and content of this education? How are studies to be assessed?

In my research I will employ the qualitative hermeneutical method. I will study the music institutes in Finland and their current teaching culture. I will analyze articles, interviews, questionnaires and feedback from group discussions. My professional experience spans over 25 years, initially as a guitar teacher and latterly (since 2009) as a college principal; it also includes duties as a board member for the federation of music colleges in Finland.

As a result of my research the present curriculum basis will not prove an obstacle for creative teaching. The revised curriculum basis, which will be ready for implementation in 2017, will be developed towards a more creative, reflective teaching perspective. A change towards a teaching style comprising motivated teachers and students must begin with the teacher. I strongly believe that creative simultaneous education is the optimal method for sustaining (teacher-student) motivation. The changes of education culture could be immediate. This presupposes a desire on the part of the teacher to invest time and energy in his/her own personal development towards creative thinking for which he/she will be reap the benefits.

Language: Swedish Key words: Curriculum framework, Board of education, Simultaneous Learning, motivation, creativity

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Motiv till val av tema.....	1
1.2	Syfte och forskningsfrågor.....	2
1.3	Studiens upplägg.....	3
1.4	Forskningsansats, material och genomförande.....	3
1.4.1	Forskning om motivation och kreativitet.....	4
1.4.2	Studiens genomförande.....	6
2	Musikinstitutens utveckling.....	7
2.1	Historik.....	7
2.2	Nutid.....	8
2.3	Framtid.....	8
3	Det pedagogiska syftet.....	10
3.1	Det pedagogiska syftet enligt Utbildningsstyrelsen.....	10
3.2	Det pedagogiska syftet utgående från aktuell forskning och kreativ undervisning.....	11
3.3	Det pedagogiska syftet i framtiden.....	13
4	Inlärningssyn och den pedagogiska miljön.....	14
4.1	Inlärningssyn och pedagogisk miljö enligt Utbildningsstyrelsen.....	14
4.2	Inlärningssyn och pedagogisk miljö utgående från aktuell forskning och kreativ undervisning.....	15
4.3	Inlärningssyn och pedagogisk miljö i framtiden.....	16
5	Utbildningens mål och innehåll.....	18
5.1	Utbildningens mål och innehåll enligt UBS.....	18
5.2	Utbildningens mål och innehåll utgående från aktuell forskning och kreativ undervisning.....	19
5.3	Utbildningens mål och innehåll i framtiden.....	20
6	Bedömning.....	21
6.1	Bedömning enligt UBS.....	21
6.2	Bedömning enligt aktuell forskning och kreativ undervisning.....	22
6.3	Bedömning i framtiden.....	23
7	Konklusion.....	26
7.1	Förslag till vidare forskning.....	28
8	Källförteckning.....	29

1 Inledning

Musikinstituten i Finland lyder under lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998). Ett villkor för erhållande av statsandelar är att musikundervisningen följer en läroplan som uppfyller Utbildningsstyrelsens (UBS) direktiv i läroplansgrunderna. Som bäst pågår en revidering av läroplansgrunderna inom grundläggande konstundervisning. Via mitt arbete som rektor vid Jakobstadsnejdens musikinstitut har jag blivit kallad till en styrgrupp som utsetts av UBS i syfte att leda och övervaka revideringen.

Vid styrgruppens första möte 12.2.2016 var syftet att dra upp riktlinjer för revideringen. Mötet bestämde att grunderna skall förtydligas och på det sättet stärka det lokala läroplansarbetet. Styrgruppen bestämde också att syftet med revideringen är att utveckla speciellt pedagogiken, verksamhetskulturen och elevbedömningen.

Som underlag för revideringen genomförde UBS en öppen webbenkät (Utbildningsstyrelsen 2016a) riktad till elever och vårdnadshavare 2.3-18.3.2016. Enkäten som fick 5400 svar ställde frågor om hur anhöriga och elever ser på läroplanen. Revideringen går nu vidare så att styrgruppen gör sitt utlåtande våren 2017 för en kommentarsrunda. Slutligen skickas läroplansgrunderna ut hösten 2017 till alla musikinstitut som sen har ett år på sig att göra sin egen lokala läroplan.

1.1 Motiv till val av tema

Att jag som motiv för mitt examensarbete valde att forska i hur nuvarande läroplansgrund påverkar elevernas motivation, samt hur grunden förhåller sig till kreativ undervisning hänger mycket ihop med den kommande revideringen. Timingen är bra då revideringen innebär att läroplansgrunderna kommer att vändas ut och in av både rektorer och musiklärare inom musikinstitut. En del av mitt jobb är pedagogisk ledarskap och för det behöver jag ha en så bred syn som möjligt på undervisning.

Oberoende av pågående revideringen av läroplansgrunder har frågan om motivation och motivationens roll vid inläring dykt upp under hela min snart 25 åriga period som lärare och som rektor. För mig personligen är frågan om motivation viktig för att jag skall uppnå resultat men också för att jag ska trivas på arbetet. Illeris (2007) påpekar att ”Med utgångspunkt i lärandets drivkrafter måste man således börja med att slå fast att bra lärande i grunden förutsätter en positiv motivation och ett personligt engagemang”. Drivkraften handlar enligt Illeris om motivationen, känslan och viljan att lära sig. För omotiverade elever blir det svårt att följa läroplanen och trovärdigheten med vår undervisning står på spel. Enligt Finlands Musikläroinrättnings Förbunds (FMF) statistik (Suomen Musiikkioppilaitosten Liitto, 2016) från 2015 får 42 % av eleverna i musikinstitut avgångsbetyg från grundnivån och endast 7 % fortsätter på musikinstutnivå. Studierna i musikinstitut indelas i tidig musikfostran, grundnivå och musikinstutnivå.

1.2 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med denna studie är att granska och analysera nuvarande läroplansgrund för att se om det inom ramen för den går att bedriva en kreativ undervisning som stimulerar elevernas motivation. Bland annat Paul Harris och Marjukka Puutio har forskat i simultan inläring och hur det stöder motivationen. Det viktigaste syftet med min studie är att undersöka om det enligt den läroplan vi har idag går att bedriva en kreativ undervisning som stöd för motivationen vid inläring?

Det leder till följande forskningsfrågor:

1. På vilket sätt påverkar nuvarande läroplansgrund elevernas motivation?
2. Hur förhåller sig nuvarande läroplansgrund till kreativ undervisningsmetoder?
3. Vad är det pedagogiska syftet enligt UBS?
4. Hurdan är inläringssynen och den pedagogiska miljön enligt UBS?
5. Vad är utbildningens mål och innehåll?

6. Hur sker bedömningen?

I det följande stycke skall jag redovisa hur jag bearbetat mina forskningsfrågor.

1.3 Studiens upplägg

I min forskning kommer jag att granska musikinstitutet i Finland och den undervisningskultur som där bedrivs. För att förstå den modell som vi idag har i Finland måste vi börja med att gå tillbaka i tiden till uppkomsten av våra musikinstitut. Det behov av kompetenta musiker och lärare som fanns på 1960-talet har kanske påverkat dagens undervisning mera än man tror? Musikinstitutets utveckling beskrivs i kapitel 2. Själva kärnan i verksamheten vid musikinstitut i Finland är den läroplansbaserade och målorienterade modellen vi idag tillämpar. I kapitel 3, 4, 5 och 6 kommer jag att bit för bit analysera läroplansgrundens syn på det pedagogiska syftet, inlärningssynen och den pedagogiska miljön, utbildningens mål och innehåll samt bedömningen. Syftet med kapitel 3-6 är att besvara mina forskningsfrågor. I kapitel 7 sammanfattar jag resultatet av min forskning och ger min syn vad jag lärt mig av min studie och hur man borde gå vidare i ämnet. Kapitel 8 innehåller källförteckningen.

1.4 Forskningsansats, material och genomförande

Mot min bakgrund som gitarrlärare och rektor väljer jag för min forskning en metod som mest liknar den kvalitativa hermeneutiska. Då kan jag dra nytta av min förförståelse utan att det blir ett hinder för forskningen. I mitt arbete är utgångsläget inte att ställa fakta mot fakta. Enligt hermeneutisk forskning (Patel & Davidson, 2011) finns det ingen absolut sanning. För mig och enligt den metod jag väljer är helhetssynen viktigast. Det är en helhet som lever och utvecklas, nya rön tas fram och en ständig utveckling gör att den optimala verksamhetskulturen hela tiden söker nya riktningar.

Via mitt arbete som rektor för ett musikinstitut är jag väl insatt i branschen och är intresserad av hur musikundervisningen kommer att utvecklas med den nya läroplansgrunden som skall vara klar hösten 2017. Jag har arbetat med gitarrundervisning för barn och ungdomar på heltid i 25 år och de senaste 7 åren som rektor samt sedan 2013 suttit som styrelsemedlem i FMF. Mitt senaste uppdrag som medlem i UBS:s styrgrupp för revidering av läroplansgrunderna har också gett mig en bredare syn på hur musikundervisningen i Finland ser ut idag och vilken utveckling vi har att vänta. Denna erfarenhet gör mig lämplig att till viss del också tolka olika syner på undervisning.

I praktiken är min ambition att bit för bit plocka ner UBS:s riktlinjer för musikinstitutens läroplan enligt grundläggande konstundervisning och fråga mig om det som där står är bra eller dåligt. Problemställningen handlar alltså om undervisningen enligt den läroplan vi nu har motiverar eller inte motiverar våra barn till fortsatta studier. Jag tycker att det är motiverat att ta med ett stycke om hur musikinstitutet som institutioner har uppstått i Finland för att man ska förstå varför vi har den verksamhetskultur vi idag har. Själva svaret på min forskning är till viss del ett subjektivt ställningstagande. Enligt en hermeneutisk forskning finns det ingen absolut sanning.

1.4.1 Forskning om motivation och kreativitet

Det finns idag intressant och nästan obegränsat med forskning kring motivation och inläring. I detta avsnitt presenterar jag den litteratur som jag utgår ifrån i min forskning. Motivationen är *"det psykologiska kännetecknet som ger en organism drivkraft, det vill säga väcker den till handling mot ett önskat mål och lockar fram, kontrollerar, och upprätthåller vissa målriktade handlingar"* (motivation, 2016). Motivationens betydelse och hur man kan hålla den vid liv i undervisning leder till forskning kring kreativa undervisningsmetoder. Jag har i detta kandidatarbete valt att utgå från de undervisningsmetoder Paul Harris och Marjukka Puutio förespråkar.

Improve your teaching av Harris (2006), behandlar Simultaneous Learning. En kreativ undervisning som strävar efter att se på undervisning som en process där både elev och lärare är aktiva. Process, dialog och reflektion är beskrivande för undervisning enligt Harris.

Puutio (2014) har i sin studie *Kohti luovaa instrumenttipedagogiikkaa* forskat i hur kreativa ämnen som improvisation och komponering inverkar på elevens motivation. Puutio har också i likhet med Harris en helhetssyn på undervisningen som inkluderar allt som hör ihop med musikutövande i undervisningen. Ju tidigare eleven lär sig att förstå att musicerande inte enbart består av att lära sig instrumentets teknik desto bättre. I en undervisning enligt Puutio betonas elevens självvärdering och förståelse av hela inlärningsprocessen. Genom ett kreativt arbetssätt kan man utnyttja elevens fulla potential.

Utbildningsstyrelsen genomförda med anledning av revideringen av läroplansgrunderna en undersökning (UBS 2016a). Undersökningen fick in 5415 svar av elever och vårdnadshavare. Det allmänna resultatet av svaren är att elever och vårdnadshavare ser positivt på nuvarande verksamhetskultur inom grundläggande konstundervisning. Undersökningen gav också svar på vad institutens kunder önskar sig för utveckling:

- Kom ihåg att det är frågan om en hobby!
- Respektera individers olikheter, ja rentav lovorda det!
- Beakta barn med specialbehov men också begåvade!
- Ta bort vitsord och satsa på självvärdering och feedback på hela lärostigen

Musikinstitutet i Finland representerar en relativt homogen grupp eftersom de alla undervisar enligt samma läroplansgrund som uppgjorts av UBS. Traditionerna med en gemensam läroplansgrund och en gemensam takorganisation FMF har format musikinstitutet. Det finns också andra aktörer än musikinstitut i Finland som bedriver undervisning i musik men jag har av praktiska skäl valt att begränsa min forskning till att gälla musikinstitut.

Som underlag för min forskning har jag intervjuat 3 rektorer (Musikhuset 2016a) från 3 olika institut via e-post med frågor angående nuvarande och kommande läroplan.

För att få en bredare syn på hur utbildningarna ser på läroplanen i Finland använde jag mig av ett grupparbete som genomfördes med 70 lärare från fyra musikinstitut under en fortbildningsdag 15.8.2016 (Musikhuset 2016b). Lärarna delades upp i ämneskollegier för grupparbete och resultaten på frågorna e-postades till mig. Vid fortbildningsdagen ställdes samma frågor som till de 3 utvalda rektorerna.

Finlands Musikläroinrättingars Förbund samlar regelbundet in statistik av sina 96 medlemsinstitut om verksamheten. Den senast uppgjorda statistiken baserar sig på verksamhetsåret 2015. I undersökningen (Suomen Musiikkioppilaitosten Liitto 2016) finns intressanta uppgifter om antalet elever, könsfördelning och hur länge man studerar i musikinstitut. En viktig fråga för min studie är hur många elever som slutar eller fortsätter med sina studier. Det säger något om elevernas motivation.

1.4.2 Studiens genomförande

För min datainsamling sände jag rektorerna från 3 musikinstitut frågor angående läroplanen per e-post och bad dem sända svaren till min e-post. När jag hade fått in alla svar sammanställde jag dem till ett powerpoint-dokument för att få en överblick. Jag valde att intervjua endast 3 rektorer av praktiska skäl. Mot bakgrund av att musikinstitutionen är uppbyggda enligt samma modell med samma läroplansgrunder kan man säga att svaren representerar rektorers syn överlag på läroplanen i Finland.

Svaren från fortbildningsdagen 15.8 mejlades per e-post till mig och jag sammanställde svaren till ett powerpoint-dokument. Att jämföra de olika ämnesgruppernas svar ger ett slags snitt av hur lärare tänker. Att svaren inte gavs enskilt av en lärare utan gemensamt för gruppen är i sig en kompromiss och problematiskt. Man får anta att det påverkade svaret, att det blev en kompromiss. Som en relativt stor grupp på 70 lärare från fyra olika institut ger svaren ändå en bra insyn i hur lärare i Finland tänker om läroplanen.

2 Musikinstitutens utveckling

2.1 Historik

Det finländska musikutbildningssystemet är en modell som har höjts till skyarna utomlands eftersom vårt lilla land har fått fram många goda musiker. Men modellen har också kritiserats för att vara för målinriktad. Syftet med det finländska musikutbildningssystemet har i flera olika skeden av institutionalisering varit att utbilda musiker för det finländska behovet.

I Kaj Ahlsveds historik *Jakobstadsnejdens musikinstitut 40 år* (2015), kan man läsa att det första stadiet av institutionalisering ägde rum under slutet av 1800-talet då bland annat Helsingfors musikinstitut (nuvarande Sibelius-Akademien) grundades 1882 av Martin Wegelius. Wegelius, som hade studerat i bland annat Tyskland, formade utbildningen enligt tysk modell hämtad från Konservatoriet i Leipzig. Wegelius betonade vikten av en bred utbildning och utvecklingen av civiliserade människor. Studerande i hans skola måste även läsa allmänna ämnen såsom musikhistoria, solfége och musikteori.

Det andra stadiet av institutionaliseringen inleddes enligt Ahlsved (2015) omkring tiden för Finlands självständighet. Då grundades flertalet konservatorier runtom i landet, men även orkestrar i bl.a. Tammerfors och Åbo. En institutionaliserad och organiserad musikkultur spreds utanför huvudstaden och ett nationellt nätverk uppstod.

Ahlsved (2015) skriver vidare att det tredje stadiet av institutionalisering skedde under 1960-talet då musikfestivaler började organiseras och den första grunden till ett nätverk av musikskolor lades i och med att den första lagen om statlig finansiering av musikinstitut utformades. Eftersom frivillig, av staten understödd musikutbildning, redan då anordnades av arbetarinstitut och folkhögskolor, beslöt musikinstitutet att fokusera på så kallad mål-orienterad undervisning. Målorienterade studier redan från tidig ålder, särskilt inom området

för klassisk musik, sågs som det bästa sättet att utbilda framtidens musiker och kom att utvecklas till det finländska musikutbildningssystemets mål – ja rentav dess filosofi. Behovet av kvalitativ undervisning underströks i slutet av 1960-talet och var ett av de starkaste argumenten för att få statsunderstöd för den utanför grundskolan ordnade musikutbildningen för barn och unga. Traditionen med ”mästare och lärling” och enskild undervisning gjorde att musikskolorna skiljde sig metodiskt från de andra institutionernas musikutbildningar.

Efter andra världskriget rådde det brist på yrkeskunniga personer inom musikbranschen. Eftersom professionaliteten inom musikens område bygger på en god baskunskap som skaffas under en lång tid blev det inom musikfostran viktigast att utveckla förmågan att sjunga och spela. Det var naturligt att man inom utbildningen såg som sin huvuduppgift att svara på utmaningen att utbilda yrkesmusiker och musiklärare och därmed fokuserade man oftast i elevbedömningen på mätningen av hur väl eleverna lyckades lära sig de färdigheter som ingick i kurskraven.

2.2 Nutid

Målet att säkerställa tillgången på pedagoger och yrkesmusiker har redan under de föregående årtiondena uppnåtts och nu är det enligt Utbildningsstyrelsen (2016) dags för nya utmaningar. Det är fortfarande viktigt att ge dem goda grunder och förutsättningar för yrkesinriktade studier, men det är inte längre huvudmålet med studierna. Musikutbildningen skall stöda barnens och ungdomarnas hela personligheter och ge dem en god relation till musiken samt ett livslångt intresse.

2.3 Framtid

Runtom i Finland liksom vid min arbetsplats Jakobstadsnejdens musikinstitut pågår och har under en längre tid pågått en debatt om hur morgondagens verksamhetskultur skall se ut. Diskussionen förs på många plan, dels på ett officiellt plan till exempel vid Finlands Musikläroinrättningar Förbunds (FMF) vår- och höstdagar men även på ett mera inofficiellt

plan vid arbetsplatsen. För det mesta syftar debatten till en förändring av verksamhetskulturen men också till att bevara nuvarande modeller. Det finns alltså de som vill utveckla undervisningen utgående från våra traditioner och de som vill bevara undervisningen så som den bedrivs idag.

På nationell nivå pågår en kontinuerlig strävan att utveckla våra musikinstitut och en ny läroplansgrund håller som bäst på att tas fram av Utbildningsstyrelsen. Det sker i samarbete med olika intressegrupper för musik. FMF har en given roll vid revideringen av läroplansgrunderna som skall stå klar 2017. Enligt UBS:s riktlinjer för revidering av den nya läroplansgrunden för grundläggande konstundervisning (2016) kommer bedömningen av prestationer mera att fokusera på elevens hela process än själva examenstillfället. I riktlinjerna betonas också elevens förmåga till självvärdering. En annan trolig utveckling är att elevernas alla kunskaper sammanställs i en portfolio. Det i sin tur öppnar för en bredare bedömning av hela lärostigen som också kan beakta elevens kreativa kunskaper som improvisering, komponering, ljudbandning, och arrangering. Musikteknologi som huvudämne är också en fråga som arbetsgruppen för revidering av läroplansgrunderna funderar på. Dagens moderna hjälpmedel som fjärrundervisning med hjälp av datateknik och möjligheten att skapa musik via dator kommer att förändra morgondagens verksamhetskultur. Jag tror att denna utveckling kan stödjas av en kreativ undervisning som höjer elevens motivation.

3 Det pedagogiska syftet

I detta kapitel diskuteras det allmänna målet med musikutbildning. Jag synar musikutbildning utgående från vad Utbildningsstyrelsen slagit fast 6.8.2002 i grunderna för läroplan för grundläggande konstundervisning i musik enligt fördjupad lärokurs (2002). Sen ställer jag mig frågan om det på basen av nya rön och forskning samt kreativ undervisning finns orsak att ifrågasätta det pedagogiska syftet? Är målet som UBS slår fast förenligt med en kreativ undervisning som stöder elevens motivation?

3.1 Det pedagogiska syftet enligt Utbildningsstyrelsen

De yttre ramarna för musikutbildning är styrda av staten, kommunen och givetvis kunden. Av dessa står staten för den överlägset största andelen vad gäller finansiering. Statsandelarna är stommen i budgeten eftersom de står för c. 50-60 % av institutets budget. Naturligt nog ställer också staten krav på vår verksamhet. Staten både vill och kan påverka. För det första har staten stiftat en lag om grundläggande konstundervisning (633/1998) som säger att kommunerna är skyldiga att ordna undervisning på ett eller annat sätt. För det andra har Utbildningsstyrelsen gjort en grund för läroplanen som sedan uppgörs av musikinstitutet. Enligt Utbildningsstyrelsen föreskrifter kan inget musikinstitut lämna grunden för läroplanen obeaktad eller avvika från den. De flesta musikinstitut i Finland ger undervisning enligt fördjupad lärokurs. För ordnandet av grundläggande konstundervisning får kommunerna statsandelar. Men vad säger då grunderna om det pedagogiska syftet?

Enligt anvisningarna för fördjupad lärokurs i musik i grunderna för läroplanen för den grundläggande konstundervisningen 2002 sidan 7 står det:

“Undervisning enligt den fördjupade lärokursen i musik inom grundläggande konstundervisning skall skapa förutsättningar för ett gott förhållande till musiken, för ett livslångt musikintresse samt för yrkesstudier i musik. Syftet med undervisningen är att stödja elevernas andliga tillväxt och stärka personligheten samt utvecklingen av deras kreativa och sociala förmåga. Undervisningen skall ge eleven handledning i att arbeta koncentrerat, målmedvetet och långsiktigt samt att fungera konstruktivt både enskilt och i grupp. Ett annat syfte är att bevara och utveckla den nationella musikkulturen, samverka

med andra skolor och instanser som ger undervisning i musik och konst samt att främja internationellt samarbete. När undervisningen genomförs bör de krav som ställs i yrkesutbildning inom musik samt i arbetslivet beaktas”.

De syften här som är av större intresse med tanke på elevens motivation och en kreativ undervisningsmetod är:

1. Ett gott förhållande till musiken och livslångt musikintresse
2. Att förbereda för yrkesstudier i musik
3. Att stödja elevens andliga tillväxt och stärka personligheten
4. Att utveckla elevens kreativa och sociala förmåga
5. Att arbeta koncentrerat, målmedvetet och långsiktigt samt att fungera konstruktivt både enskilt och i grupp

3.2 Det pedagogiska syftet utgående från aktuell forskning och kreativ undervisning

Forskning verkar stöda UBS:s tankar om att musicerande stöder den andliga tillväxten och stärker personligheten. I Maria Erikssons och Stina Stibergs examensarbete (2006 s. 27) konstaterar de att ”ett aktivt musicerande stöder ungdomars förmåga att hantera stress, planera sin tid, koncentrera sig, ger ett ökat välmående samt stärkt självförtroende”. Det är faktorer som enligt deras undersökning har betydelse för skolprestationer. Både Harris (2006) och Puutio (2014) betonar en god musikrelation som bygger på att eleven är aktiv i processen. En pedagogik enligt Harris stimulerar kreativa sinnen och utvecklar en helhetssyn på musicerande. Genom att aktivera de kreativa sidorna hos eleverna med till exempel komponering, improvisering och lek kan man hålla musikintresset på hög nivå.

Illeris (2007) skriver att man måste ha en heltäckande teori om lärandet och komma bort från den klassiska uppsplittringen, den mellan innehåll och känsla. Hela människan måste

behandlas, såväl de rationella och innehållsliga sidorna som de dynamiska och känslomässiga, och inte minst samspelet mellan dessa.

I begreppet kreativ undervisning är det väsentligt att stödja elevens personlighet och tillväxt. Det sker enligt Puutio (2014) genom att diskutera med eleven, ställa frågor och genom att hitta en för eleven personlig och lämplig lärostig. Detta stöds av Illeris (2007) som skriver att man som pedagog måste man sätta sig in i elevernas situation och intressen, lyssna till deras bekymmer, låta dem vara med och bestämma så mycket det går och anpassa utmaningarna till elevernas perspektiv. Illeris menar att man som pedagog medvetet och i detalj skall förhålla sig till eleverna som jämnbördiga och likvärdiga personer. Detta kanske inte låter så svårt att åstadkomma, men praktiken visar att det oftast är detta vi strandar på. Å andra sidan visar praktiken att när vi lyckas med detta så höjs motivationen avsevärt. Förenar man denna motivation med känslan, innehållet och samspelet så får man den helhet som Illeris (2007) menar på, är ett måste om man skall uppnå ett optimalt lärande.

Simultaneous Learning går ut på att se musikundervisningen som en helhet och det innebär en kombination av enskild undervisning och samspel. Det utvecklar elevens förmåga att fungera konstruktivt i grupp. En kreativ undervisning enligt Puutio (2014) och Harris (2006) stärker självkänslan. Medgångar och motgångar tacklas på olika sätt beroende på om självkänslan är god eller inte. Enligt Jenner (2005) tacklar en person med låg självkänsla en motgång med att sänka kommande mål, medan en person med god självkänsla istället lägger i en växel till och satsar ännu mer.

Motivationens utveckling påverkas även av individuella värderingar och erfarenheter, liksom av sociala relationer och andras förväntningar. Vidare beskriver Jenner (2005) ytterligare tre saker som kan påverka motivationen positivt. Det handlar om att sätta upp mål, rimliga mål, kunna motivera varför det är viktigt att nå målet och individens syn på sina chanser att nå målet. Ett mål för en elev kan vara att bli proffs medan målet för en annan kan vara att utveckla sig som person. I båda fallen tjänar dagens läroplan i musikinstitutionen dessa syften.

3.3 Det pedagogiska syftet i framtiden

I Utbildningsstyrelsens färskas skisser för grunderna (2016) och kapitlet om det pedagogiska syftet betonas motivationens roll vid inläring. UBS talar om lärandets glädje, kreativt tänkande samt att söka nya lösningar. Eleven skall hitta sina styrkor och kunna uttrycka sig själv. Undervisningen skall stöda en positiv jag-bild, god självkänsla och en förmåga att fungera i ett aktivt samarbete. Eleven skall också lära sig förstå musikens betydelse i ett kulturellt sammanhang. Detta förutsätter en kreativ undervisningsmetod med en process, dialog och reflektion. Det är element som ingår i Harris´ (2006)undervisning eller den kreativa undervisning Puutio (2014) förespråkar.

De flesta lärare tycker att nuvarande läroplans är bra (Musikhuset, 2016b) men att den kunde ge mera direktiv om självvärdering. I frågan om utvärderingsprocessen ansåg en liten grupp att läroplanens direktiv är bra om de passar in i ens undervisningsmetodik. Här tror jag problemets kärna ligger. UBS:s grunder från 2002 är som helhet genomtänkta och stöder till exempel självvärdering. Ändå har inte lärarkåren drivit självvärdering eller andra element som stöder en undervisning med en aktiv, kreativ elev. Denna åsikt stöds av RaPa-hanke (2016) som säger att undervisningen i Finland bygger på gamla traditioner och att det har gått rutin in i undervisningen.

Det är just i rutiner som Harris (2006) ser risker. Ett rutinmässigt upprepande stöder inte en utveckling mot en aktiv reflekterande elev. I undersökningen om nuvarande och kommande läroplan (Musikhuset, 2016b) efterlyser lärarna en tydligare läroplan. Det är någonting som UBS nu försöker reagera på (2016b). Texten skall vara tydlig och ge mera instruktioner om hur man skall undervisa. I rektorernas svar på samma frågor om nuvarande och kommande läroplan (Musikhuset, 2016a) kommer tydligt fram att frågan om elevens möjlighet till egen profilering samt att det påverkar motivationen är viktig. I samma mening konstateras att detta ställer större krav på personalen. Också en uppföljning av elevens personliga målsättningar i portfolio form nämns.

4 Inlärningsyn och den pedagogiska miljön

Jag kommer i detta kapitel att ställa frågor om inlärningssynen enligt UBS påverkar elevens motivation? Eleven som den aktiva i processen i en dialog med läraren, utbildningen och miljön samt elevens reflektion är ämnena i detta kapitel. Jag undersöker också hur den pedagogiska miljö UBS eftersträvar påverkar motivationen hos elever. Vad säger forskning om inlärningsyn och pedagogisk miljö idag, i framtiden och kan det kombineras med en kreativ undervisning?

4.1 Inlärningsyn och pedagogisk miljö enligt Utbildningsstyrelsen

Enligt anvisningarna för fördjupad lärokurs i musik i grunderna för läroplanen för den grundläggande konstundervisningen 2002 står det följande om inlärningsyn:

“Undervisningen baserar sig på en inlärningsyn där lärandet ses som en aktiv och målinriktad process, som påverkas av elevens individuella egenskaper och motivation samt av den pedagogiska miljön. Eleven väljer impulser enligt tidigare begreppsstrukturer, sorterar dem utifrån tidigare kunskaper och färdigheter och bildar sig så en uppfattning om världen och sig själv som en del av den. Att lära sig musik är en interaktiv och situationsbunden verksamhet där den sociala och kulturella situationen är av central betydelse för lärandet. Lärandet är ett resultat av elevens egen aktivitet. Läraren har därför en viktig roll både när det gäller att utveckla elevens färdigheter för lärande och den pedagogiska miljön så att olika slags elever har möjlighet att göra framsteg. När undervisningen planeras bör man se till att eleven lär sig att granska sina studier och sitt lärande och blir medveten om de starka och svaga sidorna i processen”.

Vidare beskriver UBS den pedagogiska miljön enligt följande:

“En inlärningsyn som betonar elevens aktiva roll medför att den pedagogiska miljön skall bereda eleven möjligheter att ställa upp egna mål, lära sig att arbeta både självständigt och tillsammans med andra samt att hitta lämpliga arbetssätt. Interaktionen mellan

elever och lärare samt eleverna emellan är central, liksom att beakta olika slags inlärnings-, arbets- och bedömningsätt. Målet är en öppen, uppmuntrande och positiv studieatmosfär. En god pedagogisk miljö möjliggör en utveckling av elevens interaktions- och initiativförmåga samt förmåga att arbeta långsiktigt. Den sporrar dessutom eleven till aktivitet, kreativitet, självständigt tänkande, den skapar motivation och en trygg uppväxt och utveckling möjliggörs. Upplevelsen av att lyckas, som inom musiken ofta kommer först efter långvarigt arbete, ökar elevens tro på sin förmåga. Studiemiljön bör

vara sådan att eleven erbjuds möjligheter att målmedvetet och mångsidigt utveckla sin förmåga och sitt musikaliska uttryck”

UBS:s text om inläringssyn och den pedagogiska miljön beskrivs på ett bra sätt. I beskrivningen konstateras att inläringen påverkas av elevens individuella egenskaper och motivation. UBS beskriver eleven som en aktiv part i interaktion med läraren och andra elever. En elev som är granskar sina studier och är medveten om sina starka och svaga sidor. Miljön är dessutom sån att man beaktar olika slags inlärnings-, arbets- och bedömningsätt. Problemet är igen att vi inte alltid lever som vi lär.

4.2 Inläringssyn och pedagogisk miljö utgående från aktuell forskning och kreativ undervisning

Om vi relaterar UBS:s inläringssyn till den aktuella pedagogiska forskningen enligt Harris (2006) kan man konstatera att de flesta lärare fastnar i gamla spår och upprepar sig samtidigt som man använder samma undervisning likadant på varje elev. Lärarna i det grupparbete som utfördes 15.8.2016 (Musikhuset 2016b) efterlyser mera instruktioner för självvärdering. Det kom också fram att en del lärare anser att vitsord höjer elevernas motivation.

Enligt Giota (2002) kopplas yttre motivation till prestationsmål. Inre motivation eller lärande mål innebär att det är eleverna själva som vill lära och utvecklas för sin egen skull. Enligt Giota betyder prestationsmål att elever inte förstått att det är för deras egen skull de lär utan försöker i stället leva upp till andras krav och förväntningar. Det finns paralleller mellan elevers prestationer och bilden de har av sig själva, beroende på om de är påverkade av inre eller yttre motivation. Yttre motivationsforskning menar att den inre motivationen missgynnas om påverkan av yttre faktorer blir för stor, exempelvis genom belöning och beröm. Genom att eleverna vistas i en god skolmiljö och får vara med att påverka lärandesituationer och skolsituationen i stort så gynnas, enligt Giota (2002), den inre motivationen. Giota anser att pedagoger har en stor del i elevers motivation. Att läroplansgrundernas instruktioner enligt lärarna (Musikhuset 2016b) är bra ifall de passar in i ens undervisningsmetodik vittnar också om att det finns starka traditioner i hur man skall undervisa och att man inte nödvändigtvis har omfattat UBS:s direktiv från 2002.

För att bäst lyckas leva upp till målsättningen med aktiva, motiverade elever i en positiv studieatmosfär ska vi igen titta närmare på Harris (2006) men också på Puutio (2014) och deras syn på kreativ undervisning.

Enligt Puutio (2014) är en kreativ pedagogisk miljö den bästa. Vad är kreativ undervisning? Puutio konstaterar att det är nästan lika svårt att definiera som själva ordet kreativitet. I grunden handlar det om att undervisa så att eleven egen kreativitet aktiveras. Till kreativa metoder nämner Puutio lek, komponering, improvisation samt sådant som kan uppfattas som musikaliska uppfinningar. Till vår hjälp idag finns också modern teknik, bandning av musik och komponering på dator är möjliga kreativa ämnen. Grundprinciper för Puutio är att hitta gömda potentialer i eleverna, respektera elevens behov att lära sig självständigt, låta kreativiteten komma fram samt att göra upp personliga studieplaner.

Enligt Harris (2006) handlar det om att aktivera hela hjärnan i undervisningen. Han skriver bland annat att alla musikens element kan man undervisa i ett musikstycke. Genom kreativ växelverkan kan läraren öppna upp allt och få eleven att se hur allt hänger ihop. En grundtes för Harris är att allt man säger ska kunna härledas och motiveras. En annan viktig tes är enligt Harris att all undervisning skall vara proaktiv (pro-active) och inte reaktiv, som betyder att läraren reagerar på elevens fel. Om man kan förutse problem slipper man det ofta förekommande fenomenet att undervisning går ut på att rätta till elevernas fel. Det leder till en öppen uppmuntrande och positiv studieatmosfär. En inläringssyn som grundar sig på läran om ”Simultaneous Learning” svarar bra mot de mål Utbildningsstyrelsen har.

4.3 Inläringssyn och pedagogisk miljö i framtiden

Enligt Puutio (2014) är Finland sakta men säkert på väg mot en pedagogisk miljö där eleven har möjligheter att ställa upp egna mål, lära sig att arbeta både självständigt och tillsammans med andra samt att hitta lämpliga arbetssätt. Enligt riktlinjerna för nya läroplansgrunderna kommer texten att tydligare ge instruktioner om hur målen om inläringssyn och en sund

pedagogisk miljö skall nås. Redan nuvarande grunder från 2002 ställer krav på en inläringssyn och miljö som bäst stöds av en kreativ undervisning.

5 Utbildningens mål och innehåll

Vad är målet för undervisningen inom musikinstituten och vad skall eleverna kunna? I detta kapitel kommenterar jag de mål som UBS ställer upp. Skulle en undervisning enligt kreativ undervisning ställa upp andra mål och vad säger forskningen?

5.1 Utbildningens mål och innehåll enligt UBS

Målen för studierna i musik på grundnivå är enligt UBS:s anvisningar för fördjupad lärokurs i musik följande:

“Det centrala innehållet i instrumentundervisningen och undervisningen i sammusicering är att eleven fördjupar sig i huvudinstrumentets grundläggande teknik och repertoar samt i grunderna för gemensamt musicerande. Att uppträda regelbundet är en del av studierna. Eventuella biämnesstudier och valfria kurser planeras som stöd för elevens musikaliska utveckling.

- lär sig spela på instrument, vilket behövs för att uppföra musik och för att sammusicera
- lär sig läsa, skriva, lyssna och känna till musik
- utvecklar sin förmåga att uttrycka sig musikaliskt och att uppträda.

Innehållet i musikens grunder består av förmågan att läsa och skriva musik, att gestalta musik samt kännedom om musikens historia och stilar. Undervisningen bör så långt som möjligt genomföras i växelverkan mellan instrumentundervisningen och sammusicerandet.

Efter att ha slutfört musikens grunder i studierna i musik på grundnivå skall eleven kunna.

- sjunga och skriva melodier i dur och moll
- behärska en mångsidig repertoar
- gestalta rytm
- utföra och känna igen de vanligaste kadenserna och harmonierna
- själv göra ackompanjemang och kompositioner och i mån av möjlighet utnyttja den datateknik som läroanstalten kan erbjuda i sina studier

- känna igen centrala stilriktningar, fenomen och instrument inom den egna genren
- har praktiska förutsättningar att fungera som musiker”

5.2 Utbildningens mål och innehåll utgående från aktuell forskning och kreativ undervisning

Simultaneous Learning som Harris (2006) beskriver går att tillämpa direkt på utbildningens mål och innehåll enligt UBS. Harris involverar alla element i instrumentundervisningen. Eleven behöver för framförande av musik känna till instrumentets teknik, repertoar, behärska musikens grunder, lära sig läsa, skriva och lyssna till musik. Ytterligare behöver eleven öva ackompanjemang, samspel, komponering och improvisation.

I en kreativ undervisning som integrerar alla musikämnena i instrumentundervisningen kan undervisning i musikens grunder som separat ämne bantas ned. Musikens grunder är ett ämne som får många elever att sluta med sina studier. Den får lätt en stämpel av skolplikt.

Enligt Illeris (2007) finns det stora problem med omotiverade elever och därmed sämre resultat när lärandet drivs av plikt och tvång. Här gäller det att erbjuda lärande som eleverna kan uppleva som relevanta och engagerande. Som en integrerad del av instrumentundervisningen och med syfte att stöda elevens hela musikhobby kan stämpeln sopas bort.

Lärarnas syn på mål och innehåll (Musikhuset 2016b) är att musikens grunder borde integreras mera med instrumentundervisningen till exempel via samspel. De flesta lärare var av den åsikten att undervisning i musikens grunder i nuvarande form är för omfattande.

5.3 Utbildningens mål och innehåll i framtiden

Enligt UBS är syftet med revideringen av grunderna att utveckla speciellt pedagogiken, verksamhetskulturen och elevbedömningen. På basen av det kan man anta att nuvarande mål och innehåll inte ändras radikalt. En trolig utveckling är kreativa ämnen som komponering, arrangering och improvisation får en mera framträdande roll. Musikteknologi blir ett obligatoriskt ämne som integreras i musikens grunder istället för nu som erbjuds i mån av möjlighet.

Med tanke på motivationens roll vid inläring är detta en positiv utveckling. Enligt Puutio (2014) är det just dessa kreativa ämnen som komponering och improvisering som höjer elevens motivation. Genom att tillämpar en kreativ musikundervisning enligt Harris (2006) kan man möta lärarnas önskan om en mindre omfattande undervisning i musikens grunder. Dessutom kan undervisningen i musikens grunder integreras i samspel i större utsträckning än idag.

6 Bedömning

Skall man bedöma musik överhuvudtaget? Hur ser bedömningen ut idag enligt nuvarande läroplan och vad kan man tänka sig för bedömning i framtiden? Vad säger forskningen om bedömning och motivation? Hur sköts bedömningen i en kreativa undervisning? Nedan görs en beskrivning av nuläget, aktuell forskning och framtidsutsikter för synen på bedömning inom musikutbildningen.

6.1 Bedömning enligt UBS

Enligt UBS:s anvisningar för fördjupad lärokurs i musik i grunderna för läroplanen för den grundläggande konstundervisningen 2002, finns följande beskrivning på sidan 13:

“Syftet med bedömningen är att handleda eleven att ställa upp mål för studierna och att hjälpa honom eller henne att nå målen. Bedömningen skall stödja utvecklingen av en god självkänsla hos eleven. I en mångsidig, kontinuerlig bedömning ingår olika former av respons och handledning för självvärdering. Eleven skall informeras om följande principer för bedömningen: bedömningens syften och mål, vitsordsskalor och bedömningskriterier,

höjning av vitsord, resultat som krävs för att gå vidare i studierna, möjligheter att yrka på rättelse av bedömningen och avgångsbetygets innehåll. Bedömningsätten skall väljas på ett sådant sätt, att de mäter hur eleven nått uppställda mål, att de lämpar sig för de undervisningsmetoder som används och att de stöder lärandet”.

Vitsordsskalan:

- Utmärkt 5
- Berömlig 4
- God 3
- Nöjaktig 2
- Godkänd 1

”Slutprovet över instrumentstudierna och i musikens grunder bedöms på en skala med vitsorden 1-5. Slutprovet skall bedömas med minst två examinatorer. Elevens framsteg i förmågan att använda ett instrument och i musikens grunder skall bedömas och registreras årligen. Eleven skall dessutom ges verbal respons på alla sina prestationer”.

Enligt UBS skall bedömningen handleda eleven att ställa upp mål och att nå dem. Bedömningen skall vara sån att den utvecklar en god självkänsla. UBS säger vidare att bedömningen skall vara kontinuerlig och utveckla självvärdering.

6.2 Bedömning enligt aktuell forskning och kreativ undervisning

Giota (2002), pedagogikforskare med inriktning på motivation skriver att skolan skall ha höga, positiva förväntningar på elever, klara kunskapskrav, en god skolmiljö och kontinuerlig utvärdering. Enligt Giota påverkar lärande mål speciellt inre motivationen som hon beskriver som någonting eleven gör för sin egen skull i motsats till yttre motivation som görs i syfte att leva upp till lärarens förväntningar.

Jenner (2004) påpekar att elevens drivkraft inte kan ses isolerad utan måste ställas i relation till något mål. Jenner berättar hur pedagogers förväntningar påverkar elever och deras motivation. Positiva förväntningar leder till bra resultat på samma sätt som negativa förväntningar leder till sämre resultat. En tydlig målinriktning påverkar alltså motivationen positivt.

Att nå målen är följande punkt utgående från UBS och deras syn på bedömning. Att nå målet är enligt Jenner (2005) ytterligare saker som kan påverka motivationen positivt. Det handlar om att sätta upp rimliga mål, kunna motivera varför det är viktigt att nå målet och elevens syn på sina chanser att nå målet. Om man tidigare råkat ut för misslyckanden påverkar det kommande chanser, därför är det viktigt att alla får känna på hur det känns att nå framgång.

Bedömningen skall också utveckla en god självkänsla skriver UBS. Om självkänsla säger Jenner (2004) att medgångar och motgångar tacklas på olika sätt beroende på om

självkänslan är god eller inte. En person med låg självkänsla tacklar en motgång med att sänka kommande mål, medan en person med god självkänsla istället lägger i en växel till och satsar ännu mer. I UBS:s anvisningar för bedömning står det att bedömningen skall vara mångsidig, kontinuerlig och utveckla självvärdering. Giota (2002) anser att en kontinuerlig utvärdering ingår i den helhet som tillsammans med bilden eleven har av sig själv påverkar motivationen positivt. Genom att eleverna vistas i en god skolmiljö och får vara med att påverka lärandesituationer och skolsituationen i stort så gynnas, enligt Giota (2002), den inre motivationen.

Anvisningarna i bedömning enligt UBS är i sig inte i strid med forskarnas uppfattningar om hur bra motivation skapas i utbildningen. Möjligen kan det vara värt att påpeka att en allt för stor fokusering på själva vitsordet inte stöder den inre motivationen utan mera den yttre motivationen.

Hur fungerar nuvarande bedömningssystem om man ställer det i förhållande till undervisning enligt den kreativa undervisningen som Puutio (2014) och Harris (2006) beskriver. Ingenta skriver specifikt om bedömning som en separat företeelse men båda betonar elevens egen process eller aktivitet i en positiv och mångsidig miljö. Simultaneous Learning (Harris, 2006) är en modell som utvecklar en självständig elev, en elev som är delaktig genom diskussion i självvärdering och sätter upp personliga mål. I en kreativ undervisningsmiljö som den Puutio (20014) och Harris (2006) beskriver pågår utvärderingen kontinuerligt. Som modell är en kreativ undervisning inte i strid med nuvarande direktiv för bedömning, tvärtom.

6.3 Bedömning i framtiden

Enligt de första preliminära utkasterna för revidering av LP (UBS, 2016b) är syftet med bedömning att eleven skall handledas att sätta upp egna mål med sina studier samt att förstå inlärningsprocessen. Bedömningen skall stöda inläring, vara mångsidig, rättvis och etiskt hållbar. Eleven och vårdnadshavaren skall informeras om syftet med och innehåll i bedömningen. Bedömningen skall vara mångsidig, kontinuerlig och i samarbete med eleven som är aktiv i processen. Genom diskussion skall eleven lära sig självvärdering samt att

reflektera över sina studier. Eleven och vårdnadshavarna skall årligen få information om genomgången studie-helhet.

RaPa-hanke (2016) är ett projekt mellan tre musikinstitut i Finland som hade som mål att utveckla verksamhetskulturen mot ett nytt bedömningssystem. I motiveringen konstaterades att nuvarande bedömningspraxis har varit ganska oförändrade genom åren och blivit en rutin där det pedagogiska syftet har glömts bort. Eleven är en passiv mottagare och ingen ser mera klart hur bedömningen stöder inläringen. Projektet konstaterad att nuvarande grunder är bra men det saknas instruktioner i hur bedömningen skall gå till i praktiken.

Syftet med RaPa-hanke (2016) var att utveckla förståelsen för bedömning av elever. Man vill utveckla nya modeller för bedömning. Speciellt intresserad var man av att utveckla portfolio-modeller. Musikinstitutet Avonia (2016) gick längst i projektet och frångick helt gamla modeller med nivåprov.

Istället testas en modell med en kunskapsstegen och portfolio. Ändamålet med stegen är att klargöra för eleverna och deras föräldrar innehållet i studier vid musikinstitutet. Kunskapsstegen hjälper läraren och eleven att ställa upp målsättningar, följa upp dem och att kunna nå målen. Det är också avsett att förbättra lärarens och elevens växelverkan samt engagera hela familjen i intresset. Kunskapsstegen är inte tänkt för självstudier, utan används i samråd av egen lärare. För att kunna strukturera och förstå studieinnehållet rekommenderas det att dokumentering sker regelbundet. På basen av uppställda kriterier och hur de uppnås enligt lärare och elev bildas en helhetsbedömning.

De utmaningar som RaPa-hanke (2016) rapporterar om är att lärarna har svårt att frångå gamla rutiner. Till de positiva effekterna hör att lärarna upplevde att de lärde sig mycket om syftet med bedömning.

På basen av UBS senaste skisser (2016b) och RaPa-hanke (2016) är det troligt att vi får en ny kultur i hur musik skall bedömas. Den traditionella bedömningen med fokus på nivåprov

kommer att få ge vika för en mera bred bedömning av hela processen där elevens självvärdering är viktig.

Men hur ser personalen på frågan om bedömning i framtiden? Enligt de svar som arbetsgrupper bestående av lärare i 4 musikinstitut gav (Musikhuset 2016b) är lärarkåren splittrad i frågan om bedömning. De flesta var av den åsikten att bedömningen borde gälla både nivåprovstillfället och elevens lärostig, det vill säga hela processen. En del vill frångå vitsord medan de flesta vill behålla dem och anser att vitsord inverkar på elevens motivation. En liten grupp ansåg att själva lärandet av ett hantverk är det viktiga och nivåproven är en biprodukt.

Det gemensamma är i alla fall att alla vill ge bra feedback men sen ser man lite olika på vad bra feedback är. Generellt kan man säga att lärarna syftade på konstruktiv feedback i samband med nivåproven. De flesta tog ställning till självvärdering och ansåg att den borde utvecklas och att instruktioner för hur det skall ske borde vara tydligare i läroplanen. Man kan konstatera att diskussionerna bland personalen mera handlar om hur man kan utveckla nivåproven istället för hur hela bedömningsprocessen borde förnyas. Det positiva är ändå den livliga debatten och engagemanget. Det tyder på yrkesstolthet och den är viktig att få med i förnyelseprocessen.

Motsvarande frågor som ställdes lärare vid 4 musikinstitut, ställdes till tre rektorer (Musikhuset 2016a) och resultaten är något annorlunda än lärarnas. Alla tre vill behålla nivåproven men utveckla självvärderingen och betonade hela processens, lärostigens bedömning och beaktande. Rektor 3 ansåg att nivåproven ”borde kompletteras med skriftlig feedback och kanske någon form av kunskapsportfölj/portfolio som eleven gjort”. I frågan om vitsord skiljde sig åsikterna lite. Rektor 1 säger ”jag kan bra tänka mig att skippa dem och bygga upp ett annat utvärderingssystem” medan rektor 3 anser att vitsorden bör kompletteras med genomtänkt muntlig och skriftlig feedback. I stort ansåg alla tre att en betoning på elevens självvärdering och beaktande av hela lärostigen är vägen framåt

7 Konklusion

På vilket sätt påverkar nuvarande läroplansgrund elevernas motivation? Hur förhåller sig nuvarande läroplansgrund till kreativ undervisning? Vad är det pedagogiska syftet enligt UBS? Hurdan är inlärningssynen och den pedagogiska miljön enligt UBS? Vad är utbildningens mål och innehåll? Hur sker bedömningen?

Syftet med min studie var att granska och analysera om nuvarande läroplansgrund tillåter en kreativ undervisning som stimulerar elevernas motivation. Utifrån den hermeneutiska forskningsansatsen vars syfte inte är att uppvisa några absoluta sanningar, utan istället skapa begriplighet har jag använt min långa erfarenhet för att göra rimliga tolkningar av det material jag har studerat. Min forskning visar att det går att tillämpa en kreativ undervisning redan inom ramen för nuvarande läroplansgrunder. Resultaten från studien kan sägas väl representera de finländska musikinstitutens verksamhetskultur eftersom insamlade datamaterial utgår från intervjuer av lärare och rektorer vid flera musikinstitut samt från webbenkäter som sammanlagt 5415 elever eller vårdnadshavare svarade på. Genom undersökningens resultat har jag försökt fästa uppmärksamhet vid motivationens roll vid inläring. Därigenom hoppas jag att undersökningen kan uppmuntra lärare att främja kreativa sidor hos eleverna.

Motivationens roll vid inläring har i mitt arbete tydligt påvisats. Våra musikinstitut lider idag till viss del av omotiverade elever. Det syns i musikförbundets egen statistik (Suomen Musiikkiopilaitosten Liitto, 2016). Musikinstitutens pedagogiska syfte borde vara att skapa förutsättningar för ett gott förhållande till musiken och till ett livslångt musikintresse. Det har vi till viss del misslyckats med vilket leder till att mindre än 10 % av våra elever fortsätter på institutsnivå. En kreativ musikundervisning betonar en god musikrelation som bygger på att eleven är aktiv i processen. En pedagogik enligt Harris (2006 och Puutio (2014) stimulerar kreativa sinnen och utvecklar en helhetssyn på musicerande. Genom att aktivera de kreativa sidorna hos eleverna med till exempel komponering, improvisering och lek kan man hålla musikintresset på hög nivå.

Inlärningsynen och den pedagogiska miljön som beskrivs i nuvarande läroplansgrund går bra att kombinera med kreativ undervisning som är proaktiv och inte reaktiv. Reaktiv undervisning betyder att läraren reagerar på elevens fel. Om man kan förutse problem slipper man det ofta förekommande fenomenet att undervisning går ut på att rätta till elevernas fel. Det leder till en öppen uppmuntrande och positiv studieatmosfär. En inlärningsyn som grundar sig på läran om ”Simultaneous Learning” svarar bra mot de mål Utbildningsstyrelsen har.

Utbildningens mål och innehåll kommer knappast att radikalt förändras med nya läroplansgrunden men redan inom nuvarande är det fullt möjligt att integrera till exempel musikens grunder i undervisningen. I en kreativ undervisning kan alla musikens element undervisa i ett musikstycke. Genom kreativ växelverkan kan läraren öppna upp allt och få eleven att se hur allt hänger ihop. En grundtes för kreativ undervisning är att allt man säger ska kunna härledas och motiveras. Musikinstituten borde satsa mera på kreativa ämnen som improvisering och komponering.

Bedömning enligt nuvarande läroplansgrund borde vara mångsidig och stödjande samt uppmuntra till reflektion och självvärdering. I en kreativ undervisning sägs inget specifikt om bedömning som en separat företeelse men den betonar elevens egen process och aktivitet i en positiv och mångsidig miljö. Kreativ undervisning utvecklar en självständig elev, en elev som är delaktig genom diskussion i självvärdering och sätter upp personliga mål. I en kreativ undervisningsmiljö pågår utvärderingen kontinuerligt. Som modell är en kreativ undervisning det bästa sättet att bedöma eleven.

Målet med Utbildningsstyrelsens pågående revidering av läroplansgrunderna från 2002 är att förtydliga grunderna och på det sättet stärka det lokala läroplansarbetet. Syftet med revideringen är att utveckla speciellt pedagogiken, verksamhetskulturen och elevbedömningen. När den nya läroplansgrunden står klar hösten 2017 har musikinstituten ett år på sig att utarbeta en egen lokal läroplan som skall tas i bruk från och med hösten 2018. Den nya utvecklingen kommer att gå mot en verksamhetskultur som förutsätter kreativt tänkande av både lärare och elever. Elevens rätt till en personlig läroplan och nya

bedömningsätt där hela lärostigen tillsammans med självvärdering beaktas, är en viktig del av förnyelsen.

För rektorerna vid musikinstituten gäller det att tillsammans med lärarna skapa en miljö som kräver en förändring. En förändring mot en mera kreativ undervisning kräver mod och kunskap. Om vi lyckas fokusera på det positiva med en förändring i sättet att undervisa kan vi få alla med. En kreativ undervisning utvecklar många goda sidor men speciellt följande:

- Eleven utvecklar sina kreativa sidor och det ökar elevens upplevelse av att lyckas samt ökar motivationen för att utöva sin hobby
- Eleven utvecklar sin musikaliska helhetsbild när undervisningen är mångsidig
- Lärarens och elevens förhållande utvecklas positivt när eleven kommer aktivare till lektionen

7.1 Förslag till vidare forskning

Min studie har hjälpt mig att bättre förstå motivationens roll vid undervisning och hur motivation, både elevens och lärarens, kan bäst stödjas med en kreativ undervisning. Rent konkret drar jag nytta av denna studie i mitt arbete som rektor och som pedagogisk ledare vid förnyande av vår läroplan. Utan fakta och en djupare insikt är det svårt att leda en utveckling. Min studie lämpar sig också för fortbildningsdagar eller som underlag för diskussion om vår verksamhetskultur.

Som en logisk fortsättning på min studie skulle jag gärna forska mera i hur man på bästa sätt kan arbeta mot elevernas mål? Om elevens aktivitet, egen vilja och profilering är målet för verksamhet så borde undervisningen komma ifrån gamla traditioner med mästare-gesäll rollen. Hur långt är vi beredda att gå och finns det risker med en för stark fokusering på individen? Knappast, men det handlar om en ny verksamhetskultur som vi borde forska mera i.

8 Källförteckning

Ahlsved, K., 2015. Jakobstadsnejdens musikinstitut 40 år.

Jakobstad: Jakobstadsnejdens musikinstitut.

Eriksson, M. & Stiberg, S., 2006. "Självförtroende, koncentration och glädje".

Högskolan Kristianstad.

Giota, J., 2002. Skoleffekter på elevers motivation och utveckling. En litteraturöversikt. I: Pedagogisk Forskning i Sverige 2002 årg. 7 nr 4 s 279–305 issn 1401-6788 Hämtat 21 april 2011 från <http://www.ped.gu.se/pedfo/pdf-filer/giota.pdf>

Harris, P., 2006. "Improve your teaching"

London: Faber Music.

Illeris, K., 2007. Lärande.

Lund: Studentlitteratur.

Jenner, H., 2004. Motivation och motivationsarbete i skola och behandling. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling/Liber distr.

Kempe, A-L. & West, T., 2010. Design för lärande i musik.

Stockholm: Nordstedts.

Motivation, 2016.

<https://sv.wikipedia.org/wiki/Motivation>

[hämtat: 28.11.16].

Motivationens roll vid inläring, 2016.

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/28147/1/gupea_2077_28147_1.pdf

[hämtat: 25.11.2016].

Musikhuset, 2016a.

[hämtat: 7.12.2016].

Musikhuset, 2016b.

[hämtat: 7.12.2016].

Musikinstitutet Avonia, 2016.

<http://www.avonia.fi/fi/opetussuunnitelma>

[hämtat: 20.11.16].

Patel R & Davidson B., 2003. Forskningsmetodikens grunder

Lund: Studentlitteratur.

Puutio, M., 2014. "Kohti luova instrumenttipedagogiikka"

Kokkola: Marjukka Puutio.

RaPa-KoBe-hanke, 2016.

<https://drive.google.com/drive/folders/0B6RtELrV6VojRWFCSWQwOGVabm8>

[hämtat: 19.11.2016].

Suomen musiikkiopilaitosten Liitto, 2016.

http://www.musicedu.fi/easydata/customers/musop/files/liittopaivat/tilastotietoa_2016.pdf [hämtat: 25.11.2016].

Utbildningsstyrelsen, 2016a.

http://www.oph.fi/download/176460_TPO2018_seminaari_kyselyn_alustavia_tuloksia_15.4.2016.pdf [hämtat: 25.11.2016].

Utbildningsstyrelsen, 2016b.

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_peruste

[et/taiteen_perusopetus/tpo2018/103/0/taiteen_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteiden_uudistamisen_suuntaviivoja](http://www.oph.fi/taiteen_perusopetus/tpo2018/103/0/taiteen_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteiden_uudistamisen_suuntaviivoja) [hämtat: 6.10.2016].

Utbildningsstyrelsen (2016c)

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/taiteen_perusopetus/tpo2018/103/0/taiteen_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteiden_valmistelu_uuteen_vaiheeseen [hämtat: 28.11].

Utbildningsstyrelsen. (2002).

http://www.oph.fi/download/125100_musikgrund02.pdf [hämtat 6.10.2016].

Utbildningsstyrelsen, 2016

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980633>

[hämtat: 25.11.2016].

